

ديموكراسى يان كل پت كر سى؟ ...

ئحمەد ساج

ئىكرت ووشى ديموكراسى وىك چىمك يان دىستىواژ، نامى نىبىت لىلاين زىرىنى كىمىگا، چونكى زىريان بىگوڭدا دراو. بىمام تىگىشتىن لىنرمى ديموكراسى، وىك دىياردىكى كىلتورى، فكرى، ھزرى، مەرىفى و مىرى، لى ناو چقات و كىمىگاى كوردىدا، تاھىنو، وىك ئاخوتى سىياسى و كىمىمايىتى و فەرھىنگى غايىب. كاتىك، ستىمكارىك، سىرىك خىزانىك، خوڭنىمىكى خاۋىن ھىزى چىكدارى امىراو، بى توندترىن ئاستى داپىسىن، لىمىگى ھىزى مىزى بى ھىست و بىكارھىنانى زىرو زىنگ، بونى خى و شىرىعىتى خى بىسىر چىاكدا دىسپىنىت، واى وىنادىكات پاپىشتى گىلى بىدسەھىناو، لىژىر ناو و بىكارھىنانى ووشى و چىمكى ديموكراسى.

مەرىفى ديموكراسى (ديموكراسى نىچ)، وىك چىمك و بىر، وىك كىلتورو ھىشى عىقى پىگىشتى ئىزمونىراو، داھات و بىرھىمى، ئاخوتىن و گىتوگى و وتووڭى چىاكىي. جقات و كىمىگاىك كىمىراقى پىشختى فرىنگى و جوانىيىكانى جقات، وىك ئامانجى ھاوبىش و ھىستى گىتگىر، كار دىكات بى پىشختى ئىم جىر لى چالاكى چىاكى و، گىيان بىبىراكىردى خىمى ھاوبىش لى زىرىنى كىمىگا، وى سىرىپى خىستى چىاكى كىمىگاى مىدنى و چالاكى ژىيارى بىر و ئاسى باشىر بىكى گىمىگا، پىچىوانى ئىم بىچونى، لىكىمىگاىكدا كى زىرىنى خىپىرىست بىت و بىواى بى پىشختىن و پىت و كىردى گىيانى گىشتى نىبىت و، زىرىنىيان، ئاۋىتى بىرى يىكتا پىرىستى بن و، خىمى لىپىشىنىيان تىنيا خىيان بن و لىھىچ دىخىكدا ئازارى ھاۋنىشتىمانى و ھاۋچىاكىي كى بى ئازارى خى نىزانىت، ئىژگارو ئايندى ھىمىش و بىردىوام، ئاسى بىر و ھىدىر لىنگىر دىگىرىت. چىاكىك زىرىنى قىۋى بىت، ئىۋانى نونىرايىت يان دىكىن، خاۋىنى ھىچ بىمىكى مىراى و ئىسىكى نىبن، ئايندى و داھاتوۋى ھىمىش بىر و تارىكتىر بون دىچىت. چقاتىك، زىرىنى پاپىشت و بىرگىكار بىت لى كىسانىك، كى خاۋىنى ھىزى بىكوژو داپىسىنى امىراون، ئىبىت ھىمىش لى ناسىرى و نىھامىتىدا بىزىن.

چقاتى مىدنى كىكىرىتى بىھىز (ستىنگ سىقى سىسايىتى) مىرجىكى گىرنگى سىرىپىشختى بونىيادى كىمىگاى ديموكراسىي. خىمى گىرنگى پىرژى ديموكراسى، پىۋىستى ھىزىكى پىتۋى كىمىگاى مىدنى بىت. مىتدى سىياسى و بىھىزكىردى چىاكى مىدنى بى گىرنگى بى ديموكراسى؟

جان کین پرفیسر و دام‌زرندری ناوندی دراست به دیموکراسی له زانکای وستمستری لاندن به‌وای وایه " کرد و ئرکی سارکی هاونیشتمانی، له م‌دلی دیموکراسی پلورا‌دا، دام‌زراند و دستپ‌شخ‌ریکردنی ف‌رمی جیاوازی ک‌م‌م‌گای م‌د‌نییه، تاکو بتوانن له‌گ‌گ‌و و وک پلاتف‌رم، ت‌ک‌ای کار‌کانیان ی‌ک‌ن و فشاری گ‌ور و کاریگ‌ر دروستب‌کن، له‌س‌ر ه‌رب‌یارو پ‌ی‌و و ی‌ساو ی‌سای‌ک د‌ت‌بون"

جورگن ها به‌رماس، ف‌یل‌سوفی ئ‌مانی، پ‌ی‌وایه، " کرک و ناوکی پ‌کهات و دام‌زراو‌ی گ‌م‌م‌گای م‌د‌نی ک‌سانی خ‌ب‌خ‌ش و ئ‌و تاکان‌ی ناو ک‌م‌م‌گان، ک‌ ئامانجیان خ‌زم‌تی گ‌شتیه، شو‌نی گفتوگ‌و، ک‌بون‌و و دانیشتنی ئ‌م دام‌زراوان، د‌ب‌ت له‌د‌ر‌و‌ی سودو د‌خی دارای حوکم‌ت بن، وک ک‌م‌م‌و چفاتی ئازادو س‌رب‌خ‌ به تاوتو‌کردن (د‌ب‌یت)، ک‌م‌م‌ی ک‌لتورو ف‌ره‌نگی به فشار دروستکردن، کاری پ‌ک‌و‌ی، گ‌روپ و د‌ستی نیوترا و است‌قین، خا‌نی بیر‌ک‌و ه‌و‌ستی چاک‌ی گ‌شتی، ک‌م‌م‌ و د‌ستن و پ‌لی م‌را‌ی خا‌نی خ‌می گ‌شتگیر، ک‌خستن و د‌زگای هاونیشتمانی و یش‌ی له‌ه‌موو پ‌کهات‌کانی ناو ک‌م‌م‌گا، به‌به چاوکردنی گ‌ز، ئاین، امیاری، ئ‌نگ و باگراوندی خ‌زانی تاک‌کان.

ز‌رین‌ی بیرم‌ندان و ه‌شیارانی ئ‌م ک‌گ‌، هاوفکردن له‌س‌ر گ‌رنگی ئ‌م بوار و به‌م‌ش‌و‌ی خوار و پ‌ناس‌ی د‌زگاکانی ک‌م‌م‌گای م‌د‌نی و دیموکراسی د‌ک‌ن.

دیموکراسی. پ‌شین‌ی‌کی کورت له‌م‌م‌ دیموکراسی.

دیموکراسی، پ‌کهات‌ی دو ووش‌ی (ی‌ن‌انی) دیم‌س به‌واتای (خ‌ک‌یان گ‌ل) و کرات‌س به‌واتای (ف‌رمان ئ‌وایی یان ه‌ز) واتا ه‌زی گ‌ل یان ف‌رمان ئ‌وایی گ‌ل. به‌ش‌و‌ی‌کی بنچینه‌ی، له ف‌رمان‌ئ‌واییدا، گ‌رنگترین و به‌رزترین ه‌ز، به‌گ‌ل چ‌سپاو، به‌پ‌ی ی‌سا. له‌ه‌ند‌ک ف‌رم و ش‌و‌ازی دیموکراسیدا، د‌کر‌ت است‌وخ‌ له‌لای‌ن گ‌ل‌و به‌کاربه‌ن‌رت، به‌م‌م‌ له‌ک‌م‌م‌گای فرأواندا گ‌ل له‌گ‌گ‌ی ه‌ب‌ژاردن‌و نو‌ن‌رای‌تی خ‌ی دیاری د‌کات.

بیرم‌ند ئ‌براهام لینک‌ن پ‌ی وایه "دیمواکراسی واتا حوکمی گ‌ل، له‌لای‌ن گ‌ل‌و به‌گ‌ل". م‌ژوونوس و بیرم‌ندی سیاسی (به‌رناد لويس) پ‌ی وایه " دیموکراسی واتا پ‌ی‌و‌کردنی د‌ستورو حکوم‌تی نو‌ن‌رای‌تیکردن، ئ‌م‌ش‌مانای وایه ئ‌وان‌ی د‌س‌اتیان له‌د‌ستن، به‌به به‌کارهینانی ز‌بروز‌نگ و توندوتیژی د‌ب‌ت قایل بن، به‌قبو‌کردنی سیست‌می د‌ستاود‌ستکردنی د‌س‌ات، به‌پ‌ی ی‌ساو ئ‌سای

دیمو کراسی، کزانراو قبو کراون". بیرمندی سیاسی سامی هانتینگتون جختد کا تو و لوی " بلوی پرسیک وک سیستمکی دیمو کراسی چسپو هژمار بکرت، ئم پرسی د ستاود ستکردنی د سالت، د بکت لانی کم دوجار وویدا بت". ئازادی و دیم کراسی (فریدم و دیمو کراسی) زرجار لبری یکترب کاره نراون، بل بلوی هستی پبکرت یا خود چاوبکرت، بام ئم دو ووش ی ها و واتا نین. بگومان دیمو کراسی، بمانای بنیاندانی کم مگ لک، ئایدیا و سچا و بناغی ئزادی دت، لگ لک و شدا، دیمو کراسی پکها تی کی پراکتیز کرا و بباز کی م د رن و گ لک کراوی هی، ل دیر کدا گ لک یی پچا و پچوو نا کی زری ب خ و بینو. د کرت بلین دیمو کراسی کم م لک دام زرا و ی ب ئا مانجی د ست ب رکردنی ئزادی. دیمو کراسی، فرم لک ل نرم تیف پا و ر (هزی ل ی کگ یشتن و گتوگ کردن واتا هزی نرم) بمانای کتر نرم تیف پا و ر، وک پرفیسر ئیان مانارس دت "ئم نرم واتا گرنگیدان ب ناشتی، ئزادی، مافی مریی، س ر و ربونی یاسا و، ل س ر ووی ه موشیا ن و گود گ ر ن نس واتا فرما ن وایکردنی باش"

تایبتمندی دیمو کراسی چی؟

دیمو کراسی، زری زیاتر، ل ت نیا کم م لک دام زرا و ی حوکی نا دیمو کراسی، دیمو کراسی پشت ئستور ب کم م لک لک ت گ یشتن وک م عریفی ژیری، نرخاندن، زگرتنی تاک، و گرنگیدان بگروپ جیا واز کانی کم م لک، فتار و پراکتیز کردن و بکاره نانیان. دیمو کراسی واتا پ ش ل ن کردنی مافی خ لک و خساندن هلی ها و ب ش و چون ی لک، ل ه م و و کانی ژیا ندا ه ر ل مافی جودا بیری فکری، سیاسی، ئاینی، فلسفی، پ ر و رد یی، ع قانی، ژینگ یی و مافی کار و سدان مافی تری، مر یی و ژینگ یی. ه مو و مانی فرمی جیا واز و رد گرن، ب د رخستن و ب رج ست کردن ل لک ی ک لتورو کم م لک و. دیمو کراسی فرما ن وایکردن لک، ک توانا و ووزی ب رپرسیار تی شارستانی ب کارد ه ن رت، ل لاین کی ها و و ا تیانی پ گ یشت و، است و خ، یا خود ل لک ی ه ب زاردن کی ئازادی نو ن رای تیکردن و. دیم کراسی ب خ ی، ج ر لک ل ب رگریکردن د ژ ب حکومتی س ن ترا ی ب ه ز (نا و ندی ب ه ز)، دیس ن تر ل یز (ش کردن و ی د سالت ل نا و ند و ب ئاستی ه ر می و نا و چ یی. سیستمی دیمو کراسی پ وویستی ب ت گ یشتن هی، ب ج ر لک، ب ئاستی ه ر می و نا و چ یی ش ب ت و، ب لوی د ستی ه م و و ها و و ا تی کی بگات، و مامد ر و ی است قین ی داخو ازیی کانی کم م لک ب ت،

بەشەو-يەكى بەرفراوان و گشتى. يەكەك لە فاكتر گەنگەكانى ديموكراسى، دەرگەت وەك بەبەي پىشتى ديموكراسى قىلى لىسەربىكرەت، بەرگەرىكەرنە لەما فەكانى مەرفە، وە؛ ئازادى ئادەربەين، مافى يەكسانى بە ھەموان بەپەي قانۇن، بوۋارى يەكسان فەراھەمبەكرەت بە ھەموان بە بەشدارىكەرنە لىوۋى سىياسى و ئابورى و كەلتورى لەكەمەگادا. گەشەو بەرەو پەشچونى مافەكانى مەرفە، تەنبا كاتەك ھەستى پەدەكرەت، كە ديموكراسى بونى ھەبەت، وەك ئيان مانارس ئامازەي پەكەردو لىوانگەي ھەزى نەرمى ديموكراسىەو.

گومان ھەنەگەرت، بە شىكارەكەرنە ھەر بابەتگەلەك، تەيەت، بابەتەكى ئەجگار گەنگە وەك ديموكراسى، نەكرەت كەمەگەلەك تەوانىن و ئاخاوتنى سىياسى و تەبىئى بىرمەندەنى ئەم بوۋارە ورنەگەرە و نەخرەتە شەفەي ئەزەفەو. فەيلەسوف و سايەكەلەجىستى ئەمرىكى سەدەي پەشەو جەن دىۋى پەيوەيە " ئامانجى ھەرەگەنگە بەرەھەمەنەن، نەبەت بەرەھەمەنەنى شتومەك بەت، بەكەو دەبەت بەرەھەمەنەنى مەرفە ئازاد بەت، لىوانگەي يەكترەقەو كەردن و يەكسانى ". ئە و گەنگە پەروەردەش نەكرەت نەدەدە بەگەرن، چەنكە (جەن دىۋى) شەمەبەستى سەرەكى لەبەرەھەمەنەن، پەروەردەيە نەك شتەكەلەكەتر. پەروەردەيە تەندروست، ئەكەكە چالەك و كەرىگەردەبەنەت، لەپەگەيەندەنى تەكەكانى كەمەگە، ئەگەر بەشەو-يەكى باش و سىستەمەتەك بەكەربەنەرت، بە بزوانەن و تەركەرنە بىرى تەك، بەشەكەرى، فەكرو ھەزرى بەنچەنەي بەبەنەدەنەنى ئەندەفەچەو كەكى دىمەكرەتەك. وەك چەن فەيلەسوفى بەرەتەنە بەرتەندە ووسەكە دەتە " پەوۋەستە، ئەوات و ئامانجى پەروەردە، گەنگە و بەيەخەدان بەت بەشتەكان، نەك كەنترەكەرنەن، بەئەوۋى ھەونىشتەمەنەيەكى، ژىرو ئازاد بەتەبوۋن لە كەمەگەيەكى ئازادە، وە ھەندەن و پەشتەكەرنە ھەوۋەتە، بە بىرى سەربەستى، ئازادى و ئەندەفەچەو كەكى داهەنەر، واتە ئەمەي مە، دەبەتە فتەرمەن بەپەروەردەكەرنە تەك وەك ئەو بەخەوانە بەت كەچەندە گەنگە بەنەمەكە تەزەپەگەيشتەو لەناو بەخەكەيدە دەتە، بەخەمەتەكەرنە و چاۋدەرىكەرنە ". ئەمەش دەرگەت وەكەنەبەت، ئەمەي مەرفە پەروەردە بەشتەكە بە بەھەبەنەن، يەخود تەنبا وەك پەكەرنەوۋەيەكە بىبەنەن، بە نەمەنە وەك پەكەرنە گەدەنەكە لەئەو، بەكەو دەبەت يەرمەتەدەربەن بە ئەوۋى گەوۋى ناو گەدەنەكە بەسروشتى و ئەكەي تەندروست گەشەكەت. بە شەفەكەرنەكى دروست و گەنچەو شەمەندەنەو مەرايە باش، دۋورەلەفەكرى يەكتەپەستى، بە تەگەيشتەن و ئەزمەكەرنە، دىدە و تەوانىنە، ئەم بىرمەندەنەي، بوۋارى ديموكراسى، لىسەرەو

بشوو ی کی م نه پ لکراو د سستی ب س رداد گرن، و ب کاری د ه نن
ب م ب سستی زیاتر فراوانکردنی ثابوری تاک ک سی خ یان، خ زانیان،
ملک چانیان، و ب ر ژ و و ندی سیاسی خ یان، ئ م ش س ردد ک ش ت ب
توندوتیژی و د ستر ژیکردن س ر ماف کانی مر ق و زیاتر دواک تنی
گ ش ی ک م م گا .

ل دنیای م د رندا ب ئ و ی ت گ یشتن و خو نندن و ی کی دروست ل م
د و تی ن ت و ب مانای (ن یشن ست یت) و حکوم تی دیم کراتیک،
ک م م ه ه ند کی ئ جگار گرن گ ه ن، تاکوو بتوانر ت
ه س نگانندن کی دروست ب ل جیتیم سی (وای)، ئ کاونت بیتی
(ب رپرسیاری و ل پرسین و)، ترانسپار نسی ک ز رجار ب کران و ش
ناوز ند کر ت واتا (وون و شنی ل ئ ر ک کانیدا - ش فافیت)،
ه ر و ها و ئ ف ل واتا (س ر و ر بونی یاسا) ب کر ت.

ب ب ر ج ست کردنی ئ م ه ندانی س ر و، د کر ت ئاماز ب
ت و انینی پ ر فیس ر (ب رت ئیروین ب تب رگ) س ر کی پ شوی
ک خراوی ئاشتی جیهانی بد ین، ک پی وای د و تی ن ت و و
حکوم تی دیم کراتیک، ئ ر ک تی ئازادی سیاسی و ک م لای تی ف راهم
بکات، ژینگ ک کی واب ن ت ب وون ببیت ه ی گ ش ی ثابوری تاک و
ک م م گا، قانون ل ف رمان واییدا س ر و ر ب ت، داد و ران
س ر ب خ بن، ش قام کان و خزم تکردنیان ل باشتین ئاستداین، و
ئ ر ک تی ب رزترین ئاسایشی سیاسی ب هاو نیشتمانیانی
ب ر ج ست بکات، د ست ب ر کردن و ب ر و پ دان ب خو نندگان و زانک ب
پ گ یانندی تاک کی ت گ یشتو س ر ک و توو. ن خ شخان کان و ت و او
کلینکی پزیشکی ل باشتین حا ت دان ب خزم تکردن و بای خ پ دانی
ت ندروستی هاو نیشتمانیان، ل س ر ووی ه موشیان و ژینگ ک کی و
د س ب ر د کات، د ب ت ه ی ئاشتی ک م لای تی و ز رجار و ک م د ر ن ک
و پارادایم کی نو خ ی نمایش د کات.

ب زیاتر دویاتکردن و ی ت و انینی خوزه ننگ چن، پ ر فیس ر ب تب رگ
پی وای د و تی نادیم کراتیک ب مانای کیت ر کل پت ک سی
(د س ات و ف رمان وای دز)، شکست د ه ن ت ل پراکتیز کردن و
ف راهم کردنی ه ه ند کانی دیم کراسی چونک ل بند ت تدا ئمانجی
دابینکردنی پرنسپی دیمو کراسی نیی. ل ژ ر د س ات و
ف رمان وای دزدا، ب تب رگ پی وای دها تی سا لانی تاک ک سی،
ب ش و ی کی دراماتیکی د ت خوار و ب ئاست کی ز ر م ترسیدار، دزی
ب ش واز کی ئ جگار م ترسیدار و ش ر م ه ن ر ل س ر و ب خوار و
ب ش و ی های راکي ج گیر د ب ت و د ب ت ه ی وای ل د ستدان،
ن بونی یاسا و س ای س ر ب خ، ن بونی سیستمی داد و ری چالاک و
خا و ن ش کی مر یی و ملک چکار، واتا ب قانون کردنی و ی دز. ئ م

ئەمەرىكا، بىر ئاممىۋىي گەنجلىك ئىنكارىيەتچىلىكىنى ئىسپاتلايدۇ، گومانىيە ئاستىدە قىلىنىپ،
دروستىكرد لىسەنسىيەلىك، گەنجلىك كوردىستان، ھەربىي مەكتەپنى سىرتىدىن تەتقىقات
پەشكەرتىۋى دىموكراسىيە. كەڭەيتىلگەن پەيۋاي، ھەربىي قەيەرنى
ئابورىيە ۋە ئىزدەش قەيەرنى كەڭەيتىش ۋە پەشكەرتىۋى ۋە بونىيەت ئىزدەش ھەيچ
خەتەرلىك تەتقىقات دابىيەتلىك نەرسىنى ئىزدەش، بىر ئىزدەش كەڭەيتىش
ئاشكەرتەن ئاستىدە قىلىنىپ كەڭەيتىش ۋە (كەڭەيتىش كەڭەيتىش) دىسەنسىپلىنە ئىزدەش.
ھەربىي ھەيۋەت ۋە ھەربىي كوردىستان ئىتتىپاقى ۋە ھەربىي بىر ئابىيەتلىك
دىموكراسىيە ئىزدەش كەڭەيتىش ۋە بىر ئىزدەش، بىر تەتقىقات دىۋانى ۋە
پارتىيە دىموكراتىيە كوردىستان، كەڭەيتىش بىر ئىزدەش، بىر تەتقىقات دىۋانى،
تەتقىقات ئىزدەش كەڭەيتىش ۋە بىر ئىزدەش كەڭەيتىش كوردىستان بىر
ھەربىي ۋە دىۋانى چەتئەللىك ۋە بىر ئىزدەش كەڭەيتىش بىر ئىزدەش. ئىزدەش
سىرتىدىن ئىزدەش كەڭەيتىش بىر ئىزدەش (۲۰۰۵) ۋە بىر ئىزدەش ھەربىي
كوردىستان، بىر ئاممىۋىي دىۋانى ۋە بىر ئىزدەش يەنى بىر ئىزدەش، ھەيچ
لىسەنسىيە كوردىستان بىر ئىزدەش كوردىستان مەتبۇئات. جەڭچى چەتئەللىك
مەتبۇئاتلىق مەتبۇئاتلىق ناۋىيە، جەڭچى سىرتىدىن پەيۋاي پارتىيە
دىموكراتىيە كوردىستان مەتبۇئاتلىق ئىزدەش ھەيچ بىر ئىزدەش
خەتەرلىك ناۋىيە ۋە ئىزدەش خەتەرلىك.

ئاشكەرتەن بىر ئىزدەش، ۋە شەرتلىك ئىزدەش كەڭەيتىش كەڭەيتىش، دىسەنسىپلىنە ھەربىي
كوردىستان ۋە بىر ئىزدەش، ۋە بىر ئىزدەش دىكىمەنتى گەنجلىك ۋە بىر ئىزدەش
بىر ئىزدەش بىر ئىزدەش بىر ئىزدەش، بىر ئىزدەش بىر ئىزدەش
پەرتىۋى 'چەتئەللىك لىسەنسىيە' دىسەنسىپلىنە (1972) ۋە سىندىق
ئىزدەش چەتئەللىك ئىزدەش سىلەمەنى بوۋ، ئىزدەش دائىرىسى بىر ئىزدەش
خەتەرلىك سىلەمەنى بوۋ، ۋە سىندىق ئىزدەش مەنى دىۋانى پەيۋاي ياسا، ھەيچ
خەتەرلىك ئىزدەش ۋە ئىزدەش ئىزدەش ئىزدەش ئىزدەش ئىزدەش، بىر
ۋە بىر ئىزدەش ئىزدەش، ئىزدەش كەڭەيتىش ئىزدەش، بىر ئىزدەش ئىزدەش
ئىزدەش، كەڭەيتىش ئىزدەش بىر ئىزدەش، دىۋانى سىندىق ئىزدەش
سىرتىدىن مەنى كەڭەيتىش ئىزدەش بىر ئىزدەش ئىزدەش ئىزدەش
پەنجەنلىك ۋە پەنجەنلىك ئىزدەش بىر ئىزدەش ئىزدەش، بىر ئىزدەش
ھەربىي ئىزدەش ئىزدەش بىر ئىزدەش ۋە چەتئەللىك ئىزدەش لىسەنسىيە
(۲۰۰) ناۋىيە خەتەرلىك بىر ئىزدەش، كەڭەيتىش (۲۵) ۋە ئىزدەش بىر ئىزدەش
ھەيچ، ۋە (۱۷۵) ئىزدەش ۋە ھەيچ بوۋ. بىر ئىزدەش كەڭەيتىش ئىزدەش
بىر ئىزدەش ئىزدەش كەڭەيتىش كەڭەيتىش ھەربىي كوردىستان، مەتبۇئاتلىق
پەنجەنلىك ۋە ئىزدەش، ئىزدەش سىستېمە كەڭەيتىش كەڭەيتىش ۋە
بىر ئىزدەش ۱۹۷۲ لىسەنسىيە ھەيچ زاتى، ۋە بىر ئىزدەش دىسەنسىپلىنە
(۲۰۰) ئىزدەش كەڭەيتىش ۋە ھەيچ بىر ئىزدەش پەيۋاي پەيۋاي پارتىيە
دىموكراتىيە كوردىستان لىسەنسىيە شەرتلىك جەڭچى مەتبۇئاتلىق خەتەرلىك ۋە
لاۋ كەڭەيتىش خەتەرلىك ۋە بىر ئىزدەش، ھەربىي پەيۋاي ئىزدەش كەڭەيتىش

کردو لپښه دانی ئې و مووچې و همیانې، وې بډواډا چونی کردو لپ
استی و دروستی ناوې کان، بډانېډانانی عومر ښا "هه موو ناوې کان
دروستکراو پېنج مړکراون، لښکگې خې و هاوپیښه کې". سړې نجام
ښگریکردن لپم ناءې دالې تیې، بوته هې دړکردن و گوښانې وې ()
برایم جلال) لښاری سلېمانیې وې بې شاری کړکوک، دړې وې ناوچې
حوکمی زاتې، بې ئې وې کس نه بېت ښگری لې و جړې گڼندې و
پاشا گڼردانیې بکات.

باسکردن و گڼگښه کردن لپم ډیموکراسی بونی هېر می کوردستان،
دې کرېت زړې لې بار وې بوترت، بې جېختکردن و لپم ښکښې
ډیموکراسی و هې بونی بڼې ماکانی ډیموکراسی لې هېر می کوردستان،
دې کرېت بگڼښه وې بې پېناسه کې ئې براهام لینکښن، کڼل سړې تاو
ئې ماښمان پېکړدو دښت "ډیموکراسی و اتا حوکمی گڼل، لایان
گڼل وې بې گڼل". بې پې پې وې هې مان تېرې بیرمې ندو ئې کادیمی
امیاری (بېرناد لویس) کې دښت: "ډیموکراسی و اتا پې پې وې وکړدنی
دستورو حکومې تی نوښد رایې تیکردن، ئې مېش مانای وایې ئې وانې
دښت مان لې دښت، بې بې بې کارهینانی زېروزنگ و توندوتیږی
دې بېت قایل بن، بې قبوېکردنی سیستمی دښت او دښتکردنی دښتات،
بې پې یاساو ښسای ډیموکراسی، کڼزانراو قبوېکراون."

ئې وې زړه گړنگ و جېگې بایې خې، شرېفې لې سېرېکرېت ئې وې،
بیرمې ندی سیاسی سام ښه نتيگڼ، جېختدې کات وې لې وې کې پرېسې
دښت او دښتکردنی دښتات، پېوویستې لایې نی کېم دووچار وویدا بېت،
بې ئې وې بتوانیت، پرېسې کې وې پرېسې کې ډیموکراسی هې ښکښت.
بې خوښدنه وې و هې ښنگاندنی فیکری شارېزایانی بواری ډیموکراسی و
تېگېستن لې هزری ئې کادیمیې کانی ئېم بواری، ئې وې زړه وونې،
ئې وې لې هېر می کوردستان شته کې نیې پې بوترت ډیموکراسی یا
خود ناوی لې بڼې هېنگاونان بېر و ډیموکراسیېت، بېکو تېنیا
چې ند فېردو هېزېکن بې ناوی مېکتېب سیاسی حزب و سړې کی حزب و
بې یار دښت، و چیان پې باش بېت بې خېان و بېرژ وې ندیې کانیان
بې یاری لې سېردښت. هېرلېم و وانگېش وې کې بیرمې ندان و
شارېزایانی بواری دښت و دنیای ئې کادیمی سیستمی هېر می
کوردستان بې سیستمې کې کلېپتې کرېسې (دښتات و فېرمانې وایې دز)
هېژمار دښت. چونکې، ئاشکرایې لې باشوری کوردستان، تېواوی زانکې
ئې هلیې کان، زېخېخانې تایې تیې کان، کې میانیکانی بواری دېواو
دېرمانی پزیشکی، تېواوی مې و مارکېت و بازارې کان، هې تېلې پېنج
ئې سترې کان، و کې میانیکانی بواری نېوت، و تېلې کېم یونیکېشن
(هې کانی تېلیفېن و ئینتېرنېت) و تېواوی کې میانیکانیتری
بازرگانی، هې بې ناو بېرېرس و لېرېسراوانن، لې کاتې کدا ئېم بې ناو

بـرپرس و لـپرسراوانـ، بـ رـژـکـ بازـرگانـ نـبـونـ، یا خود سـرقاـیـ
کاری بازـرگانیـ نـبـونـ، بـمـامـ بـناویـ پـشمـرگایـتیـ، و سـرکردایـتیـ
حزب و ناردنی کـمـمـمـکـ ئـمـm
پـرلـمانـ، بـبـناوـ بـقانونیـ کردنیـ هـمووـ ئـو نـهـامـتیـ و
پاشاگـردانیـ و وـرانکاریـیـ بـسـر کـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـm
بـپـچـوانـو، لـکـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـm
دامـزراوـ و تاکـ دـزگایـ، کـمـبتوانـتـ بـبـتـ شوـنیـ مشتومرو و
ئارگومـنتـ بـ گفتوگـکردنـ و خزمـتـکردنیـ خـمـمـمـمـمـm
لـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـm
بـچارـسـرکردنیـ کـمـمـمـمـمـm
تـواویـ سیستمـ جوانـکـانیـ دنیایـ مـدـرنـ و پـشکـوتو، کـمـ بـرهـمیـ
عـقـ و تـفکرینـ، لـ باشوریـ کوردستانـ کـمـ پـکـهاتـکـیـ تـنیا سـ
شاریشـ (سـلـمانیـ، هـولـر دهـکـ) نـکـ خزمـتـگوزاریـ و پـشـفـچون بونی
نیـ، بـمـکو حـق و مافیـ هاو نیشتیمانیـ کـمـ سادـترینـ ئـرکـ ئـویش
حـقیـ کرـی دـوامـکردنیانـ نادرـتـ. ئـمـ سیستمـ کـلـپـتـکراسییـیـ
دنیایـ باشوریـ کوردستانـ لـ ماویـ سـ دـیـدا گومان لـسـر توانایـ
باشوریـ کوردستانـ دروستـ ناکاتـ؟ ئایا نابـتـ بـمـمـمـمـمـm
باشوریـ کوردستانـ توانایـ حوکمـانیـ نیـ؟ ئـگـرنا، بـمـ ئـمـ
کـلـپـتـکراسییـیـ حوکمـ بـردـوامیـ پـدـدر و بـهیـج فشارـکـ بـئاگا
نا یـنـ؟

سـرچاوـکانـ:

تـد گالـن کارپـنـتـر: زـر هیواخوار مـبنـ، کوردستانیـ ئـراقـ،
باشترینیـ لـ دراوسـکانیـ.
مـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـمـm
شکستخواردوو.
نـیـمـ چـمسکیـ: پـروـرد و دیموکراسیـ.
جـشوا جاراپـ، کریستیـان هارم و مایکـ نـواکـ: ئینـتـرنـشنا
مـنیتـری فـند (بانکی نـود و وـتیـ).
بـرناد لویسـ: فـرمی ژـمـاتیـ ناوین، فـلـم یـکـ، ژمارـ یـکـ.
ساموـ هـنتیگـنـ: دیمـکراسیـ لـکـمـمـمـمـمـm
سایمـن فانـ: کـلـپـتـکراسیـ و کـمـمـمـمـm
برایم جـلالـ: چـپـکـکـ لـمـمـمـمـm